Statystyczna Eksploracja Danych

Wykład 1 - wprowadzenie, metoda LDA Fishera

dr inż. Julian Sienkiewicz

22 lutego 2019

Plan wykładu

- Sprawy organizacyjne
  - Kontakt i forma zajęć
  - Literatura
  - Zasady zaliczania przedmiotu
  - Projekt
- Wprowadzenie
  - Główne zadania eksploracji danych
- Liniowa analiza dyskryminacji
  - Wprowadzenie
  - Przypadek jednowymiarowy
  - Przypadek dwuwymiarowy
  - Ogólny opis teoretyczny
  - Przykład

Kontakt

dr inż. Julian Sienkiewicz Pracownia Fizyki w Ekonomii i Naukach Społecznych

Gmach Matematyki, pokój 529

tel. 22 234 5808, email: julian.sienkiewicz@pw.edu.pl

WWW: www.fizyka.pw.edu.pl/~julas/SED

Kontakt

dr inż. Julian Sienkiewicz Pracownia Fizyki w Ekonomii i Naukach Społecznych Gmach Matematyki, pokój 529

tel. 22 234 5808, email: julian.sienkiewicz@pw.edu.pl

WWW: www.fizyka.pw.edu.pl/~julas/SED

Konsultacje

Proponowane terminy to:

poniedziałki, godz. 14⁰⁰ - 15⁰⁰,

Kontakt

dr inż. Julian Sienkiewicz

Pracownia Fizyki w Ekonomii i Naukach Społecznych

Gmach Matematyki, pokój 529

tel. 22 234 5808, email: julian.sienkiewicz@pw.edu.pl

WWW: www.fizyka.pw.edu.pl/~julas/SED

Konsultacje

Proponowane terminy to:

poniedziałki, godz. 14⁰⁰ - 15⁰⁰,

Forma zajęć

- wykłady,
- projekt (dla chetnych studentów).

Laboratorium

- oddzielny przedmiot (nie jest obowiązkowy do zaliczenia wykładu i w żaden sposób nie wpływa na ocenę z wykładu),
- ma na celu praktyczne wykorzystanie wiedzy nabywanej podczas wykładu,
- w zamyśle ma być prowadzone w pakiecie R (duża liczba dostępnych bibliotek do data mining),
- wstępnie: 8 zadań + kolokwium końcowe, .

Istnieje **bardzo szeroka** literatura dotycząca przedmiotu wykładu. Poniżej kilka "klasycznych" pozycji dostępnych po polsku

- J. Koronacki, J. Ćwik, Statystyczne systemy uczące się, EXIT,
- D. Larose, Metody i modele eksploracji danych, PWN,
- M. Krzyśko i in. Systemy uczące się, WNT,
- T. Morzy, Eksploracja danych, PWN.

Istnieje **bardzo szeroka** literatura dotycząca przedmiotu wykładu. Poniżej kilka "klasycznych" pozycji dostępnych po polsku

- J. Koronacki, J. Ćwik, Statystyczne systemy uczące się, EXIT,
- D. Larose, Metody i modele eksploracji danych, PWN,
- M. Krzyśko i in. Systemy uczące się, WNT,
- T. Morzy, Eksploracja danych, PWN.

Polecam także następującą pozycję w jęz. angielskim:

 T. Hastie, R. Tibshirani, J. Friedman, The Elements of Statistical Learning: Data Mining, Inference, and Prediction, Springer Istnieje **bardzo szeroka** literatura dotycząca przedmiotu wykładu. Poniżej kilka "klasycznych" pozycji dostępnych po polsku

- J. Koronacki, J. Ćwik, Statystyczne systemy uczące się, EXIT,
- D. Larose, Metody i modele eksploracji danych, PWN,
- M. Krzyśko i in. Systemy uczące się, WNT,
- T. Morzy, Eksploracja danych, PWN.

Polecam także następującą pozycję w jęz. angielskim:

 T. Hastie, R. Tibshirani, J. Friedman, The Elements of Statistical Learning: Data Mining, Inference, and Prediction, Springer

http://www-stat.stanford.edu/~tibs/ElemStatLearn (PDF).

Zasady zaliczania przedmiotu

- Egzamin (ustny) w sesji (trzy pytania)
- Możliwość zaliczenia przedmiotu w inny sposób:
  - po każdych 3–4 wykładach kolokwium: 10-20 pytań testowych + krótkie "case study",
  - z każdego testu do zdobycia 10 pkt., z "case study" 5 pkt.,
  - oprócz tego każdy student może wykonać projekt za 15 pkt.,
  - razem daje to 60 pkt,
  - osoby, które zdobędą co najmniej 54 pkt są zwolnione z egzaminu z oceną bdb.
  - osoby, które zdobędą co najmniej 51 pkt są zwolnione z egzaminu z oceną db+.
  - osoby, które zdobędą co najmniej 48 pkt są zwolnione z egzaminu z oceną db.

Zasady projektu

- student sam wybiera i zdobywa zbiór danych,
- student może wykorzystać dostępne oprogramowanie (biblioteki) w celu wykonania Projektu (np. R, WEKA, Python etc.),
- należy dokonać porównania co najmniej dwóch różnych metod klasyfikacyjnych (np. LDA oraz Bayes, etc),
- odbiór Projektu odbywa się na ostatnich zajęciach w formie prezentacji oraz w postaci raportu oddawanego prowadzącemu,
- student sam może zaproponować temat Projektu,
- ostateczny termin na wybranie tematu Projektu to 27 kwietnia 2018 r..

Przykładowe realizowane projekty

- przewidywanie trendu giełdowego (wzrosty, spadki),
- przewidywanie spadków/wzrostów kursu waluty,
- przewidywanie pogody,
- przewidywanie wyników wyborów (na podstawie danych z PKW),
- przewidywanie wartości emocjonalnej tekstu na podstawie jego długości, liczby znaków, ilości wykrzykników,
- "klasyczny" zbiór Indianek Pima, czyli kwestia zapadalności na cukrzyce,
- dane sportowe przewidywanie wyniku meczu na podstawie jego długości, strat piłki etc.

Zbieramy i przechowujemy coraz więcej danych:

- jak je wykorzystać?
- jak uzyskać informacje z danych?

Zbieramy i przechowujemy coraz więcej danych:

- jak je wykorzystać?
- jak uzyskać informacje z danych?

Eksploracja danych

Inteligentna analiza danych

Również: Data Mining, Artificial Intelligence, Machine learning (systemy uczące się, sztuczna inteligencja, uczenie maszynowe)

Zbieramy i przechowujemy coraz więcej danych:

- jak je wykorzystać?
- jak uzyskać informacje z danych?

Eksploracja danych

Inteligentna analiza danych

Również: *Data Mining*, *Artificial Intelligence*, *Machine learning* (systemy uczące się, sztuczna inteligencja, uczenie maszynowe)

Definicja wg. Larose'a

Proces odkrywania znaczących nowych powiązań, wzorców i trendów poprzez przeszukiwanie dużych ilości danych zgromadzonych w bazach danych przy użyciu metod matematycznych

Dlaczego teraz?		

wiele cyfrowych czujników np.

- wiele cyfrowych czujników np.
  - sklepy

- wiele cyfrowych czujników np.
  - sklepy
  - kamery na ulicy

- wiele cyfrowych czujników np.
  - sklepy
  - kamery na ulicy
  - GPS w telefonie

- wiele cyfrowych czujników np.
  - sklepy
  - kamery na ulicy
  - GPS w telefonie
- wiele baz danych: banki, czasopisma, połączenia telefoniczne,

- wiele cyfrowych czujników np.
  - sklepy
  - kamery na ulicy
  - GPS w telefonie
- wiele baz danych: banki, czasopisma, połączenia telefoniczne,
- duże moce komputerowe,

- wiele cyfrowych czujników np.
  - sklepy
  - kamery na ulicy
  - GPS w telefonie
- wiele baz danych: banki, czasopisma, połączenia telefoniczne,
- duże moce komputerowe,
- latwość przesyłu danych.

- wiele cyfrowych czujników np.
  - sklepy
  - kamery na ulicy
  - GPS w telefonie
- wiele baz danych: banki, czasopisma, połączenia telefoniczne,
- duże moce komputerowe,
- latwość przesyłu danych.

Jak z tego pozyskać użyteczne informacje dla:

- wiele cyfrowych czujników np.
  - sklepy
  - kamery na ulicy
  - GPS w telefonie
- wiele baz danych: banki, czasopisma, połączenia telefoniczne,
- duże moce komputerowe,
- łatwość przesyłu danych.

Jak z tego pozyskać użyteczne informacje dla:

biznesu, polityki,

- wiele cyfrowych czujników np.
  - sklepy
  - kamery na ulicy
  - GPS w telefonie
- wiele baz danych: banki, czasopisma, połączenia telefoniczne,
- duże moce komputerowe,
- łatwość przesyłu danych.

Jak z tego pozyskać użyteczne informacje dla:

- o biznesu, polityki,
- nauki, wojska,

- wiele cyfrowych czujników np.
  - sklepy
  - kamery na ulicy
  - GPS w telefonie
- wiele baz danych: banki, czasopisma, połączenia telefoniczne,
- duże moce komputerowe,
- łatwość przesyłu danych.

Jak z tego pozyskać użyteczne informacje dla:

- o biznesu, polityki,
- nauki, wojska,
- sportu, ochrony zdrowia?

- opis,
- szacowanie (estymacja),

- opis,
- szacowanie (estymacja),
- przewidywanie (predykcja),

- opis,
- szacowanie (estymacja),
- przewidywanie (predykcja),
- klasyfikacja (uczenie pod nadzorem) + odkrywanie reguł,

- opis,
- szacowanie (estymacja),
- przewidywanie (predykcja),
- klasyfikacja (uczenie pod nadzorem) + odkrywanie reguł,
- grupowanie.

1. Opis		

1. Opis

Znaleźć metodę do opisu wzorca lub trendu:

1. Opis

Znaleźć metodę do opisu wzorca lub trendu:

 analizując dane z kolejnych sondaży wyborczych stwierdzamy, że poparcie dla pewnej partii rośnie wśród bezrobotnych,

1. Opis

Znaleźć metodę do opisu wzorca lub trendu:

- analizując dane z kolejnych sondaży wyborczych stwierdzamy, że poparcie dla pewnej partii rośnie wśród bezrobotnych,
- nie ma wpływu bliskość stacji benzynowej na ilość nowotworów wśród mieszkańców osiedla,

1. Opis

Znaleźć metodę do opisu wzorca lub trendu:

- analizując dane z kolejnych sondaży wyborczych stwierdzamy, że poparcie dla pewnej partii rośnie wśród bezrobotnych,
- nie ma wpływu bliskość stacji benzynowej na ilość nowotworów wśród mieszkańców osiedla,
- student, który zdawał wszystkie egzaminy za pierwszym podejściem częściej wybiera specjalność "fizyka komputerowa",

1. Opis

Znaleźć metodę do opisu wzorca lub trendu:

- analizując dane z kolejnych sondaży wyborczych stwierdzamy, że poparcie dla pewnej partii rośnie wśród bezrobotnych,
- nie ma wpływu bliskość stacji benzynowej na ilość nowotworów wśród mieszkańców osiedla,
- student, który zdawał wszystkie egzaminy za pierwszym podejściem częściej wybiera specjalność "fizyka komputerowa",
- jakie informacje od farmerów przydają się do prognozowania tegorocznych zbiorów określonego rodzaju zboża.

Der Psychologe Michal Kosinski hat eine Methode entwickelt, um Menschen anhand ihres Verhaltens auf Facebook minutiös zu analysieren. Und verhalf so Donald Trump mit zum Sieg.

2. Szacowanie (estymacja)

2. Szacowanie (estymacja)

2. Szacowanie (estymacja)

Szacujemy funkcję zwaną **funkcją celu** na podstawie zmiennych estymacji. Przykłady

regresja liniowa (logitowa, kwantylowa),

2. Szacowanie (estymacja)

- regresja liniowa (logitowa, kwantylowa),
- szacowanie wielkości towaru, który będzie sprzedawany w danym dniu tygodnia w hipermarkecie,

2. Szacowanie (estymacja)

- regresja liniowa (logitowa, kwantylowa),
- szacowanie wielkości towaru, który będzie sprzedawany w danym dniu tygodnia w hipermarkecie,
- szacowanie liczby minut połączeń telefonicznych dla abonenta określonej grupy,

2. Szacowanie (estymacja)

- regresja liniowa (logitowa, kwantylowa),
- szacowanie wielkości towaru, który będzie sprzedawany w danym dniu tygodnia w hipermarkecie,
- szacowanie liczby minut połączeń telefonicznych dla abonenta określonej grupy,
- szacowanie spadku ciśnienia tętniczego po podaniu danego leku.

3. Przewidywanie (predykcja)

3. Przewidywanie (predykcja)

Przewidywanie

o cen akcji lub kursu waluty w przyszłości,

3. Przewidywanie (predykcja)

- o cen akcji lub kursu waluty w przyszłości,
- wyników przyszłych wyborów,

3. Przewidywanie (predykcja)

- o cen akcji lub kursu waluty w przyszłości,
- wyników przyszłych wyborów,
- który zespół wygra mecz,

3. Przewidywanie (predykcja)

- cen akcji lub kursu waluty w przyszłości,
- wyników przyszłych wyborów,
- który zespół wygra mecz,
- wysokości nadchodzącej fali powodziowej,

3. Przewidywanie (predykcja)

- cen akcji lub kursu waluty w przyszłości,
- wyników przyszłych wyborów,
- który zespół wygra mecz,
- wysokości nadchodzącej fali powodziowej,
- wysokości obrotów firm w nadchodzącym miesiącu (roku),

3. Przewidywanie (predykcja)

- cen akcji lub kursu waluty w przyszłości,
- wyników przyszłych wyborów,
- który zespół wygra mecz,
- wysokości nadchodzącej fali powodziowej,
- wysokości obrotów firm w nadchodzącym miesiącu (roku),
- skutków ograniczenia (zwiększenia) prędkości,

3. Przewidywanie (predykcja)

- o cen akcji lub kursu waluty w przyszłości,
- wyników przyszłych wyborów,
- który zespół wygra mecz,
- wysokości nadchodzącej fali powodziowej,
- wysokości obrotów firm w nadchodzącym miesiącu (roku),
- skutków ograniczenia (zwiększenia) prędkości,
- wielkości inflacji jako skutku zmiany stopy procentowej banku centralnego,

3. Przewidywanie (predykcja)

- cen akcji lub kursu waluty w przyszłości,
- wyników przyszłych wyborów,
- który zespół wygra mecz,
- wysokości nadchodzącej fali powodziowej,
- wysokości obrotów firm w nadchodzącym miesiącu (roku),
- skutków ograniczenia (zwiększenia) prędkości,
- wielkości inflacji jako skutku zmiany stopy procentowej banku centralnego,
- wysokości i jakości plonów danej uprawy.

4. Klasyfikacja (uczenie pod nadzorem) + odkrywanie reguł

4. Klasyfikacja (uczenie pod nadzorem) + odkrywanie reguł

4. Klasyfikacja (uczenie pod nadzorem) + odkrywanie reguł

- jeżeli klient spełniał nastepujące warunki
  - był właścicielem firmy,

4. Klasyfikacja (uczenie pod nadzorem) + odkrywanie reguł

- jeżeli klient spełniał nastepujące warunki
  - był właścicielem firmy,
  - miał ponad 30 lat,

4. Klasyfikacja (uczenie pod nadzorem) + odkrywanie reguł

- jeżeli klient spełniał nastepujące warunki
  - był właścicielem firmy,
  - miał ponad 30 lat,
  - miał dzieci,

4. Klasyfikacja (uczenie pod nadzorem) + odkrywanie reguł

- jeżeli klient spełniał nastepujące warunki
  - był właścicielem firmy,
  - omiał ponad 30 lat,
  - miał dzieci,
  - wykazywał dochód ponad 20.000 PLN miesięcznie

4. Klasyfikacja (uczenie pod nadzorem) + odkrywanie reguł

- jeżeli klient spełniał nastepujące warunki
  - był właścicielem firmy,
  - miał ponad 30 lat,
  - miał dzieci,
  - wykazywał dochód ponad 20.000 PLN miesięcznie to spłacił pożyczkę,

4. Klasyfikacja (uczenie pod nadzorem) + odkrywanie reguł

- jeżeli klient spełniał nastepujące warunki
  - był właścicielem firmy,
  - miał ponad 30 lat,
  - miał dzieci,
  - wykazywał dochód ponad 20.000 PLN miesięcznie to spłacił pożyczkę,
- jeżeli pacjent ma X lat i ciśnienie tętnicze Y, to użyj leków A, B i C,

- jeżeli klient spełniał nastepujące warunki
  - był właścicielem firmy,
  - miał ponad 30 lat,
  - miał dzieci,
  - wykazywał dochód ponad 20.000 PLN miesięcznie to spłacił pożyczkę,
- jeżeli pacjent ma X lat i ciśnienie tętnicze Y, to użyj leków A, B i C,
- jeżeli e-mail zawiera słowa

- jeżeli klient spełniał nastepujące warunki
  - był właścicielem firmy,
  - miał ponad 30 lat,
  - miał dzieci,
  - wykazywał dochód ponad 20.000 PLN miesięcznie to spłacił pożyczkę,
- jeżeli pacjent ma X lat i ciśnienie tętnicze Y, to użyj leków A, B i C,
- jeżeli e-mail zawiera słowa
  - SEX

- jeżeli klient spełniał nastepujące warunki
  - był właścicielem firmy,
  - o miał ponad 30 lat,
  - miał dzieci,
  - wykazywał dochód ponad 20.000 PLN miesięcznie to spłacił pożyczkę,
- jeżeli pacjent ma X lat i ciśnienie tętnicze Y, to użyj leków A, B i C,
- jeżeli e-mail zawiera słowa
  - SEX
  - YOU WON LOTTERY

4. Klasyfikacja (uczenie pod nadzorem) + odkrywanie reguł

- jeżeli klient spełniał nastepujące warunki
  - był właścicielem firmy,
  - miał ponad 30 lat,
  - miał dzieci,
  - wykazywał dochód ponad 20.000 PLN miesięcznie to spłacił pożyczkę,
- jeżeli pacjent ma X lat i ciśnienie tętnicze Y, to użyj leków A, B i C,
- jeżeli e-mail zawiera słowa
  - SEX
  - YOU WON LOTTERY
  - PASSWORD REQUEST

Do której grupy zaliczyć (sklasyfikować) dany obiekt? Wcześniej musimy posiadać **zbiór uczący**. Przykłady:

- jeżeli klient spełniał nastepujące warunki
  - był właścicielem firmy,
  - miał ponad 30 lat,
  - miał dzieci,
  - wykazywał dochód ponad 20.000 PLN miesięcznie to spłacił pożyczkę,
- jeżeli pacjent ma X lat i ciśnienie tętnicze Y, to użyj leków A, B i C,
- jeżeli e-mail zawiera słowa
  - SEX
  - YOU WON LOTTERY
  - PASSWORD REQUEST

przenieś go do folderu SPAM.

5. Grupowanie

5. Grupowanie

Algorytm próbuje podzielić wszystkie dane na kilka wewnętrznie podobnych grup, nie wiedząc, jakie są kryteria produktu ani też jakie są grupy (analiza skupień). Przykłady:

5. Grupowanie

Algorytm próbuje podzielić wszystkie dane na kilka wewnętrznie podobnych grup, nie wiedząc, jakie są kryteria produktu ani też jakie są grupy (analiza skupień). Przykłady:

samochody firmy X model Y kupują

5. Grupowanie

- samochody firmy X model Y kupują
  - ambasadorowie krajów Trzeciego Świata,

5. Grupowanie

- samochody firmy X model Y kupują
  - ambasadorowie krajów Trzeciego Świata,
  - biznesmeni z dochodem rocznym 100.000-200.000 dolarów,

5. Grupowanie

- samochody firmy X model Y kupują
  - ambasadorowie krajów Trzeciego Świata,
  - biznesmeni z dochodem rocznym 100.000-200.000 dolarów,
  - artyści jazzowi w wieku 50-60 lat

5. Grupowanie

- samochody firmy X model Y kupują
  - ambasadorowie krajów Trzeciego Świata,
  - biznesmeni z dochodem rocznym 100.000-200.000 dolarów,
  - artyści jazzowi w wieku 50-60 lat

5. Grupowanie

- samochody firmy X model Y kupują
  - ambasadorowie krajów Trzeciego Swiata,
  - biznesmeni z dochodem rocznym 100.000-200.000 dolarów,
  - artyści jazzowi w wieku 50-60 lat
- zmiany cen akcji firmy X to głównie

5. Grupowanie

- samochody firmy X model Y kupują
  - ambasadorowie krajów Trzeciego Świata,
  - biznesmeni z dochodem rocznym 100.000-200.000 dolarów,
  - artyści jazzowi w wieku 50-60 lat
- zmiany cen akcji firmy X to głównie
  - spadki o 0.8–1.2 %,

5. Grupowanie

- samochody firmy X model Y kupują
  - ambasadorowie krajów Trzeciego Swiata,
  - biznesmeni z dochodem rocznym 100.000-200.000 dolarów,
  - artyści jazzowi w wieku 50-60 lat
- zmiany cen akcji firmy X to głównie
  - spadki o 0.8–1.2 %,
  - wzrosty o 0.9–1.3 %

5. Grupowanie

- samochody firmy X model Y kupują
  - ambasadorowie krajów Trzeciego Swiata,
  - biznesmeni z dochodem rocznym 100.000-200.000 dolarów,
  - artyści jazzowi w wieku 50-60 lat
- zmiany cen akcji firmy X to głównie
  - spadki o 0.8–1.2 %,
  - wzrosty o 0.9–1.3 %

5. Grupowanie

- samochody firmy X model Y kupują
  - ambasadorowie krajów Trzeciego Świata,
  - biznesmeni z dochodem rocznym 100.000-200.000 dolarów,
  - artyści jazzowi w wieku 50-60 lat
- zmiany cen akcji firmy X to głównie
  - spadki o 0.8–1.2 %,
  - wzrosty o 0.9–1.3 %
- chorzy w okresie listopad-grudzień cierpią głównie na

5. Grupowanie

- samochody firmy X model Y kupują
  - ambasadorowie krajów Trzeciego Świata,
  - biznesmeni z dochodem rocznym 100.000-200.000 dolarów,
  - artyści jazzowi w wieku 50-60 lat
- zmiany cen akcji firmy X to głównie
  - spadki o 0.8–1.2 %,
  - wzrosty o 0.9–1.3 %
- chorzy w okresie listopad-grudzień cierpią głównie na
  - grypę,

5. Grupowanie

- samochody firmy X model Y kupują
  - ambasadorowie krajów Trzeciego Świata,
  - biznesmeni z dochodem rocznym 100.000-200.000 dolarów,
  - artyści jazzowi w wieku 50-60 lat
- zmiany cen akcji firmy X to głównie
  - spadki o 0.8–1.2 %,
  - wzrosty o 0.9–1.3 %
- chorzy w okresie listopad-grudzień cierpią głównie na
  - grypę,
  - przeziębienia.

Wprowadzenie

Liniowa analiza dyskryminacji

Linear discriminant analysis (LDA) stara się zredukować wymiarowość problemu, zachowując tak wiele informacji o pierwotnym zbiorze, jak tylko można. Metoda, stworzona przez sir Ronalda A. Fishera, polega na rzutowaniu obserwacji na optymalny kierunek w przestrzeni.

Ronald Fisher

- 1890 1962,
- genetyk i statystyk brytyjski,
- twórca takich pojęć jak metoda największej wiarygodności (ang. maximum likelihood), analiza wariancji (ANOVA), test Fishera (F-test) czy informacja Fishera.

Przypadek jednowymiarowy

W skrócie: jak odróżnić, do której klasy należy dany przypadek?

Przypadek jednowymiarowy

Mamy dwie klasy: A i B. Każda obserwacja i ma wartość x_i .

Przypadek jednowymiarowy

W skrócie: jak odróżnić, do której klasy należy dany przypadek?

Przypadek jednowymiarowy

Mamy dwie klasy: A i B. Każda obserwacja i ma wartość x_i .

W skrócie: jak odróżnić, do której klasy należy dany przypadek?

Przypadek jednowymiarowy Mamy dwie klasy: A i B. Każda obserwacja i ma wartość x_i .

Klasa A Klasa B $\bar{X}_A$ $\bar{X}_B$ $\bar{X}_B$

W skrócie: jak odróżnić, do której klasy należy dany przypadek?

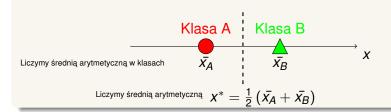
Przypadek jednowymiarowy Mamy dwie klasy: A i B. Każda obserwacja i ma wartość x_i . Klasa A Klasa B Liczymy średnią arytmetyczną w klasach $\bar{X}_A$ $\bar{X}_B$

Przypadek jednowymiarowy

W skrócie: jak odróżnić, do której klasy należy dany przypadek?

Przypadek jednowymiarowy

Mamy dwie klasy: A i B. Każda obserwacja i ma wartość x_i .

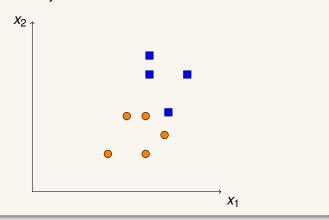

Reguła decyzyjna

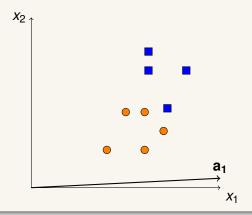
Pojawia się nowa obserwacja j. Do której klasy ją zaliczymy?

$$\textbf{Jezeli} \left\{ \begin{array}{ll} x_j < x^* & \Longrightarrow x_j \in \mathcal{A} \\ x_j > x^* & \Longrightarrow x_j \in \mathcal{B} \end{array} \right.$$

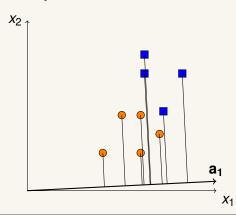
Przypadek dwuwymiarowy

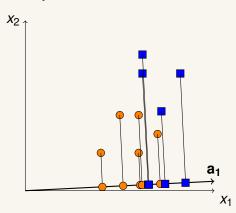
Przypadek dwuwymiarowy

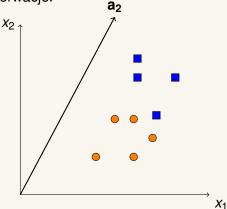
Przypadek dwuwymiarowy

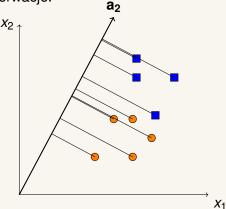
Przypadek dwuwymiarowy

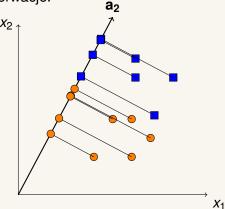
Przypadek dwuwymiarowy

Przypadek dwuwymiarowy

Przypadek dwuwymiarowy

Mamy próby należące do dwóch klas $y \in \{A, B\}$: $(\mathbf{x_1}, y_1), (\mathbf{x_2}, y_2), ..., (\mathbf{x_n}, y_n)$, gdzie $\mathbf{x_i}$ to i-ta obserwacja, a y_i to jej przynależność do jednej z klas.

Każdy element **x** jest wektorem **kolumnowym** o długości *p*

$$\bar{\mathbf{x}_i} = \begin{bmatrix} x_i^i \\ x_i^2 \\ \dots \\ x_i^p \end{bmatrix}$$

Wartość *p* określa wymiar układu (ogólnie niekoniecznie przestrzeń fizyczna).

W kadej klasie możemy wyznaczyć wartość średnią

$$\bar{\mathbf{x}} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^{n} \mathbf{x_i}$$

oraz macierz kowariancji

$$\mathbf{S} = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^{n-1} (\mathbf{x_i} - \bar{\mathbf{x}}) (\mathbf{x_i} - \bar{\mathbf{x}})^T$$

Główne założenie metody LDA: macierze kowariancji **w obu klasach** są takie same. W efekcie macierz kowariancji wewnątrzgrupowej **W** wyraża się wzorem:

$$\mathbf{W} = \frac{1}{n-2} \sum_{k=1}^{2} (n_k - 1) \mathbf{S_k} = \frac{1}{n-2} \sum_{k=1}^{2} \sum_{i=1}^{n_k} (\mathbf{x_{ki}} - \bar{\mathbf{x}}_k) (\mathbf{x_{ki}} - \bar{\mathbf{x}}_k)^T$$

 $\mathbf{S_k}$ - macierz kowariancji w klasie k, $n=n_1+n_2$ - liczba danych w obu klasach

Oczywiście, w rzeczywistości ciężko znaleźć przypadki o takich samych macierzach kowariancji, ale podejście dość dobrze pracuje nawet w przypadku odchyłek.

Reguła dyskryminacyjna

Znajdź taki kierunek $\tilde{\mathbf{a}}$, który najlepiej rozdziela podpróby uczące. Za miarę rozdzielności weź kwadrat odległości pomiędzy średnimi arytmetycznymi wzdłuż kierunku $\mathbf{a}$, znormalizowany przez zmienność klas w kierunku $\mathbf{a}$.

$$J = \frac{\left(\mathbf{a}^T \bar{\mathbf{x}_2} - \mathbf{a}^T \bar{\mathbf{x}_1}\right)^2}{\mathbf{a}^T \mathbf{W} \mathbf{a}} \tag{1}$$

Zmienność obserwacji wewnątrz klas w kierunku a:

$$Var(\mathbf{a}^T\mathbf{x}) = \mathbf{a}^T\mathbf{W} \mathbf{a}$$

Czyli szukamy wektora maksymalizującego wyrażenie dane równaniem (1). W tym celu różniczkujemy (1) po **a**

$$\frac{dJ}{d\mathbf{a}} = \frac{d}{d\mathbf{a}} \left[\frac{\left(\mathbf{a}^T \bar{\mathbf{x}_2} - \mathbf{a}^T \bar{\mathbf{x}_1} \right)^2}{\mathbf{a}^T \mathbf{W} \mathbf{a}} \right] = \tag{2}$$

Czyli szukamy wektora maksymalizującego wyrażenie dane równaniem (1). W tym celu różniczkujemy (1) po **a**

$$\frac{dJ}{d\mathbf{a}} = \frac{d}{d\mathbf{a}} \left[\frac{\left(\mathbf{a}^{T} \bar{\mathbf{x}_{2}} - \mathbf{a}^{T} \bar{\mathbf{x}_{1}} \right)^{2}}{\mathbf{a}^{T} \mathbf{W} \mathbf{a}} \right] = \tag{2}$$

$$= \frac{2\mathbf{a}^{T} \mathbf{W} \mathbf{a} \mathbf{a}^{T} \left(\bar{\mathbf{x}_{2}} - \bar{\mathbf{x}_{1}} \right) \left(\bar{\mathbf{x}_{2}} - \bar{\mathbf{x}_{1}} \right)^{T} - 2 \left[\mathbf{a}^{T} \left(\bar{\mathbf{x}_{2}} - \bar{\mathbf{x}_{1}} \right) \right]^{2} \mathbf{a}^{T} \mathbf{W}}{(\mathbf{a}^{T} \mathbf{W} \mathbf{a})^{2}}$$

Czyli szukamy wektora maksymalizującego wyrażenie dane równaniem (1). W tym celu różniczkujemy (1) po **a**

$$\frac{dJ}{d\mathbf{a}} = \frac{d}{d\mathbf{a}} \left[\frac{\left(\mathbf{a}^{T} \bar{\mathbf{x}_{2}} - \mathbf{a}^{T} \bar{\mathbf{x}_{1}} \right)^{2}}{\mathbf{a}^{T} \mathbf{W} \mathbf{a}} \right] = \tag{2}$$

$$= \frac{2\mathbf{a}^{T} \mathbf{W} \mathbf{a} \mathbf{a}^{T} (\bar{\mathbf{x}_{2}} - \bar{\mathbf{x}_{1}}) (\bar{\mathbf{x}_{2}} - \bar{\mathbf{x}_{1}})^{T} - 2[\mathbf{a}^{T} (\bar{\mathbf{x}_{2}} - \bar{\mathbf{x}_{1}})]^{2} \mathbf{a}^{T} \mathbf{W}}{(\mathbf{a}^{T} \mathbf{W} \mathbf{a})^{2}}$$

i przyrównujemy mianownik do zera. Wyróżnione elementy są skalarami, oznaczymy je jako *A* i *B*:

Czyli szukamy wektora maksymalizującego wyrażenie dane równaniem (1). W tym celu różniczkujemy (1) po **a**

$$\frac{dJ}{d\mathbf{a}} = \frac{d}{d\mathbf{a}} \left[\frac{\left(\mathbf{a}^{T} \bar{\mathbf{x}_{2}} - \mathbf{a}^{T} \bar{\mathbf{x}_{1}} \right)^{2}}{\mathbf{a}^{T} \mathbf{W} \mathbf{a}} \right] = \tag{2}$$

$$= \frac{2\mathbf{a}^{T} \mathbf{W} \mathbf{a} \mathbf{a}^{T} (\bar{\mathbf{x}_{2}} - \bar{\mathbf{x}_{1}}) (\bar{\mathbf{x}_{2}} - \bar{\mathbf{x}_{1}})^{T} - 2[\mathbf{a}^{T} (\bar{\mathbf{x}_{2}} - \bar{\mathbf{x}_{1}})]^{2} \mathbf{a}^{T} \mathbf{W}}{(\mathbf{a}^{T} \mathbf{W} \mathbf{a})^{2}}$$

i przyrównujemy mianownik do zera. Wyróżnione elementy są skalarami, oznaczymy je jako *A* i *B*:

$$A(\bar{\mathbf{x_2}} - \bar{\mathbf{x_1}})^T - B\mathbf{a}^T\mathbf{W} = 0$$

Ostatecznie, wektor $\widetilde{\mathbf{a}}$, maksymalizujący wyrażenie J ma postać

(Pierwszy) wektor kanoniczny

$$\widetilde{\boldsymbol{a}} \sim \boldsymbol{W}^{-1} (\bar{\boldsymbol{x_2}} - \bar{\boldsymbol{x_1}})$$

Ostatecznie, wektor $\widetilde{\mathbf{a}}$, maksymalizujący wyrażenie J ma postać

(Pierwszy) wektor kanoniczny

$$\widetilde{\mathbf{a}} \sim \mathbf{W}^{-1}(\bar{\mathbf{x_2}} - \bar{\mathbf{x_1}})$$

Czyli obserwacja x spełniająca warunek

Warunek dyskryminacyjny

$$|\widetilde{\boldsymbol{a}}^T(\boldsymbol{x}-\bar{\boldsymbol{x_1}})|<|\widetilde{\boldsymbol{a}}^T(\boldsymbol{x}-\bar{\boldsymbol{x_2}})|$$

zostanie uznana za przynależną do klasy A.

Ostatecznie, wektor $\tilde{\mathbf{a}}$, maksymalizujący wyrażenie J ma postać

(Pierwszy) wektor kanoniczny

$$\widetilde{\mathbf{a}} \sim \mathbf{W}^{-1}(\bar{\mathbf{x_2}} - \bar{\mathbf{x_1}})$$

Czyli obserwacja x spełniająca warunek

Warunek dyskryminacyjny

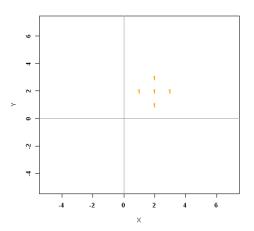
$$|\widetilde{\boldsymbol{a}}^T(\boldsymbol{x}-\bar{\boldsymbol{x_1}})|<|\widetilde{\boldsymbol{a}}^T(\boldsymbol{x}-\bar{\boldsymbol{x_2}})|$$

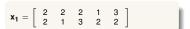
zostanie uznana za przynależną do klasy A. Natomiast hiperpłaszczyzna dyskryminacyjna jest dana równaniem

Hiperpłaszczyzna dyskryminacyjna

$$(\bar{\mathbf{x_2}} - \bar{\mathbf{x_1}})^T \mathbf{W}^{-1} \left[\mathbf{x} - \frac{1}{2} (\bar{\mathbf{x_1}} + \bar{\mathbf{x_2}}) \right] = 0$$

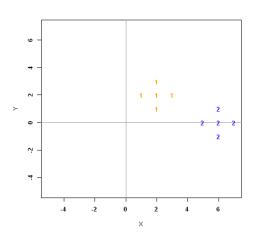
Przykład 1 - 2D (rozkłady symetryczne)

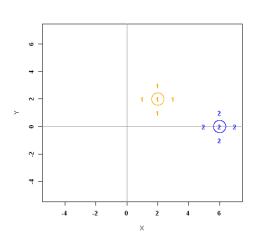
Przykład

Przykład 1 - 2D (rozkłady symetryczne)

$$\mathbf{x_1} = \left[\begin{array}{ccccc} 2 & 2 & 2 & 1 & 3 \\ 2 & 1 & 3 & 2 & 2 \end{array} \right]$$

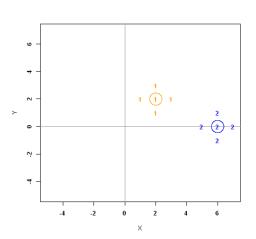
$$\mathbf{x_2} = \begin{bmatrix} 6 & 6 & 6 & 5 & 7 \\ 0 & -1 & 1 & 0 & 0 \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{x_1} = \left[\begin{array}{ccccc} 2 & 2 & 2 & 1 & 3 \\ 2 & 1 & 3 & 2 & 2 \end{array} \right]$$

$$\mathbf{x_2} = \begin{bmatrix} 6 & 6 & 6 & 5 & 7 \\ 0 & -1 & 1 & 0 & 0 \end{bmatrix}$$

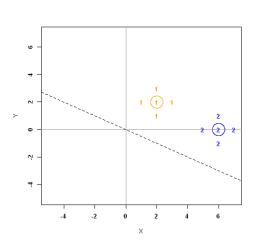
$$\begin{aligned}
\vec{\mathbf{x}_1} &= \begin{bmatrix} 2\\2 \end{bmatrix} \mathbf{S_1} = \begin{bmatrix} \frac{1}{2} & 0\\0 & \frac{1}{2} \end{bmatrix} \\
\vec{\mathbf{x}_2} &= \begin{bmatrix} 6\\0 \end{bmatrix} \mathbf{S_2} = \begin{bmatrix} \frac{1}{2} & 0\\0 & \frac{1}{2} \end{bmatrix}
\end{aligned}$$

$$\mathbf{x_1} = \left[\begin{array}{ccccc} 2 & 2 & 2 & 1 & 3 \\ 2 & 1 & 3 & 2 & 2 \end{array} \right]$$

$$\mathbf{x_2} = \begin{bmatrix} 6 & 6 & 6 & 5 & 7 \\ 0 & -1 & 1 & 0 & 0 \end{bmatrix}$$

$$\begin{aligned}
\bar{\mathbf{x_1}} &= \begin{bmatrix} 2\\2 \end{bmatrix} \mathbf{S_1} = \begin{bmatrix} \frac{1}{2} & 0\\0 & \frac{1}{2} \end{bmatrix} \\
\bar{\mathbf{x_2}} &= \begin{bmatrix} 6\\0 \end{bmatrix} \mathbf{S_2} = \begin{bmatrix} \frac{1}{2} & 0\\0 & \frac{1}{2} \end{bmatrix} \\
\mathbf{W} &= \begin{bmatrix} \frac{1}{2} & 0\\0 & \frac{1}{2} \end{bmatrix} \mathbf{W}^{-1} = \begin{bmatrix} 2 & 0\\0 & 2 \end{bmatrix}
\end{aligned}$$

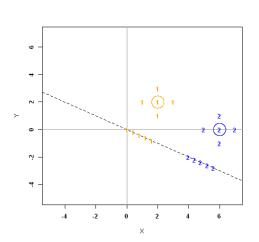

$$\mathbf{x_1} = \left[\begin{array}{ccccc} 2 & 2 & 2 & 1 & 3 \\ 2 & 1 & 3 & 2 & 2 \end{array} \right]$$

$$\mathbf{x_2} = \begin{bmatrix} 6 & 6 & 6 & 5 & 7 \\ 0 & -1 & 1 & 0 & 0 \end{bmatrix}$$

$$\begin{split} & \bar{\mathbf{x_1}} = \left[\begin{array}{c} 2 \\ 2 \end{array} \right] \, \mathbf{S_1} = \left[\begin{array}{cc} \frac{1}{2} & 0 \\ 0 & \frac{1}{2} \end{array} \right] \\ & \bar{\mathbf{x_2}} = \left[\begin{array}{cc} 6 \\ 0 \end{array} \right] \, \mathbf{S_2} = \left[\begin{array}{cc} \frac{1}{2} & 0 \\ 0 & \frac{1}{2} \end{array} \right] \\ & \mathbf{W} = \left[\begin{array}{cc} \frac{1}{2} & 0 \\ 0 & \frac{1}{2} \end{array} \right] \, \mathbf{W}^{-1} = \left[\begin{array}{cc} 2 & 0 \\ 0 & 2 \end{array} \right] \end{split}$$

$$\mathbf{a} \sim \left[\begin{array}{cc} 2 & 0 \\ 0 & 2 \end{array} \right] \left[\begin{array}{c} 4 \\ -2 \end{array} \right] = \left[\begin{array}{c} 8 \\ -4 \end{array} \right]$$

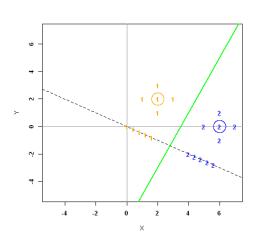

$$\mathbf{x_1} = \left[\begin{array}{ccccc} 2 & 2 & 2 & 1 & 3 \\ 2 & 1 & 3 & 2 & 2 \end{array} \right]$$

$$\mathbf{x_2} = \left[\begin{array}{ccccc} 6 & 6 & 6 & 5 & 7 \\ 0 & -1 & 1 & 0 & 0 \end{array} \right]$$

$$\begin{split} & \bar{\mathbf{x_1}} = \left[\begin{array}{c} 2 \\ 2 \end{array} \right] \, \mathbf{S_1} = \left[\begin{array}{cc} \frac{1}{2} & 0 \\ 0 & \frac{1}{2} \end{array} \right] \\ & \bar{\mathbf{x_2}} = \left[\begin{array}{cc} 6 \\ 0 \end{array} \right] \, \mathbf{S_2} = \left[\begin{array}{cc} \frac{1}{2} & 0 \\ 0 & \frac{1}{2} \end{array} \right] \\ & \mathbf{W} = \left[\begin{array}{cc} \frac{1}{2} & 0 \\ 0 & \frac{1}{2} \end{array} \right] \, \mathbf{W}^{-1} = \left[\begin{array}{cc} 2 & 0 \\ 0 & 2 \end{array} \right] \end{split}$$

$$\mathbf{a} \sim \left[\begin{array}{cc} 2 & 0 \\ 0 & 2 \end{array} \right] \left[\begin{array}{c} 4 \\ -2 \end{array} \right] = \left[\begin{array}{c} 8 \\ -4 \end{array} \right]$$

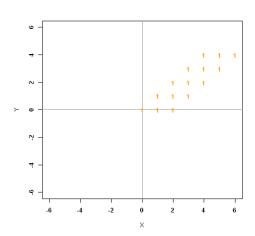
$$\mathbf{x_1} = \left[\begin{array}{cccccc} 2 & 2 & 2 & 1 & 3 \\ 2 & 1 & 3 & 2 & 2 \end{array} \right]$$

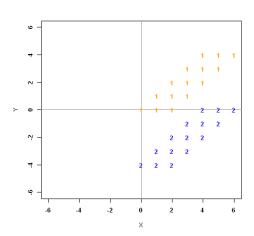
$$\mathbf{x_2} = \left[\begin{array}{ccccc} 6 & 6 & 6 & 5 & 7 \\ 0 & -1 & 1 & 0 & 0 \end{array} \right]$$

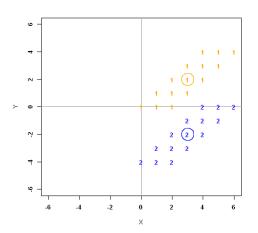
$$\begin{split} & \bar{\mathbf{x_1}} = \left[\begin{array}{c} 2 \\ 2 \end{array} \right] \mathbf{S_1} = \left[\begin{array}{cc} \frac{1}{2} & 0 \\ 0 & \frac{1}{2} \end{array} \right] \\ & \bar{\mathbf{x_2}} = \left[\begin{array}{cc} 6 \\ 0 \end{array} \right] \mathbf{S_2} = \left[\begin{array}{cc} \frac{1}{2} & 0 \\ 0 & \frac{1}{2} \end{array} \right] \\ & \mathbf{W} = \left[\begin{array}{cc} \frac{1}{2} & 0 \\ 0 & \frac{1}{2} \end{array} \right] \mathbf{W}^{-1} = \left[\begin{array}{cc} 2 & 0 \\ 0 & 2 \end{array} \right] \end{split}$$

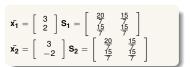
$$\boldsymbol{a} \sim \left[\begin{array}{cc} 2 & 0 \\ 0 & 2 \end{array} \right] \left[\begin{array}{c} 4 \\ -2 \end{array} \right] = \left[\begin{array}{c} 8 \\ -4 \end{array} \right]$$

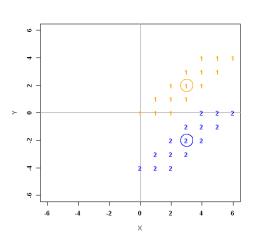
$$y = 2x - 7$$

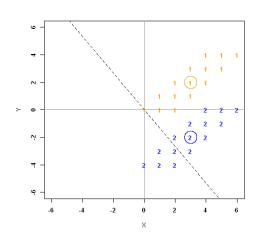

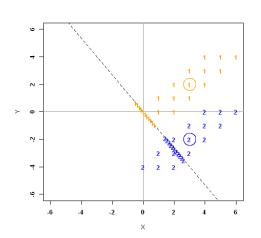

$$\begin{split} \bar{\mathbf{x_1}} &= \left[\begin{array}{c} 3 \\ 2 \end{array} \right] \mathbf{S_1} = \left[\begin{array}{cc} \frac{20}{7} & \frac{15}{7} \\ \frac{15}{7} & \frac{15}{7} \end{array} \right] \\ \bar{\mathbf{x_2}} &= \left[\begin{array}{cc} 3 \\ -2 \end{array} \right] \mathbf{S_2} = \left[\begin{array}{cc} \frac{20}{15} & \frac{15}{7} \\ \frac{15}{7} & \frac{15}{7} \end{array} \right] \\ \mathbf{W} &= \left[\begin{array}{cc} \frac{20}{15} & \frac{15}{7} \\ \frac{15}{7} & \frac{15}{7} \end{array} \right] \\ \mathbf{W}^{-1} &= \left[\begin{array}{cc} \frac{7}{5} & -\frac{7}{5} \\ -\frac{7}{7} & \frac{28}{15} \end{array} \right] \end{split}$$

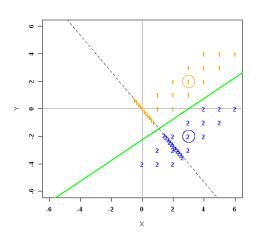
$$\begin{split} \bar{\mathbf{x_1}} &= \left[\begin{array}{c} 3 \\ 2 \end{array} \right] \, \mathbf{S_1} = \left[\begin{array}{cc} \frac{20}{7} & \frac{15}{7} \\ \frac{15}{15} & \frac{15}{7} \end{array} \right] \\ \bar{\mathbf{x_2}} &= \left[\begin{array}{c} 3 \\ -2 \end{array} \right] \, \mathbf{S_2} = \left[\begin{array}{cc} \frac{20}{7} & \frac{15}{7} \\ \frac{15}{15} & \frac{15}{7} \end{array} \right] \\ \mathbf{W} &= \left[\begin{array}{cc} \frac{20}{7} & \frac{15}{7} \\ \frac{15}{15} & \frac{15}{7} \end{array} \right] \\ \mathbf{W}^{-1} &= \left[\begin{array}{cc} \frac{7}{5} & -\frac{7}{5} \\ -\frac{7}{5} & \frac{28}{15} \end{array} \right] \end{split}$$

$$\mathbf{a} \sim \left[\begin{array}{c} \frac{28}{5} \\ -\frac{112}{15} \end{array} \right] \sim \left[\begin{array}{c} 1 \\ -1\frac{1}{3} \end{array} \right]$$

$$\begin{split} & \bar{x_1} = \left[\begin{array}{c} 3 \\ 2 \end{array} \right] \, S_1 = \left[\begin{array}{cc} \frac{20}{7} & \frac{15}{7} \\ \frac{15}{7} & \frac{15}{7} \end{array} \right] \\ & \bar{x_2} = \left[\begin{array}{cc} 3 \\ -2 \end{array} \right] \, S_2 = \left[\begin{array}{cc} \frac{20}{7} & \frac{15}{7} \\ \frac{15}{7} & \frac{15}{7} \end{array} \right] \\ & W = \left[\begin{array}{cc} \frac{20}{15} & \frac{15}{7} \\ \frac{15}{7} & \frac{15}{7} \end{array} \right] \\ & W^{-1} = \left[\begin{array}{cc} \frac{7}{5} & -\frac{7}{5} \\ -\frac{7}{5} & \frac{28}{15} \end{array} \right] \end{split}$$

$$\mathbf{a} \sim \begin{bmatrix} \frac{28}{5} \\ -\frac{112}{15} \end{bmatrix} \sim \begin{bmatrix} 1 \\ -1\frac{1}{3} \end{bmatrix}$$

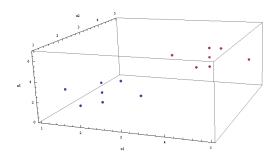

$$\begin{split} & \bar{\mathbf{x_1}} = \left[\begin{array}{c} 3 \\ 2 \end{array} \right] \mathbf{S_1} = \left[\begin{array}{cc} \frac{20}{7} & \frac{15}{7} \\ \frac{15}{7} & \frac{15}{7} \end{array} \right] \\ & \bar{\mathbf{x_2}} = \left[\begin{array}{cc} 3 \\ -2 \end{array} \right] \mathbf{S_2} = \left[\begin{array}{cc} \frac{20}{15} & \frac{15}{7} \\ \frac{15}{7} & \frac{15}{7} \end{array} \right] \\ & \mathbf{W} = \left[\begin{array}{cc} \frac{20}{15} & \frac{15}{15} \\ \frac{15}{7} & \frac{15}{7} \end{array} \right] \\ & \mathbf{W}^{-1} = \left[\begin{array}{cc} \frac{7}{5} & -\frac{7}{25} \\ -\frac{7}{5} & \frac{28}{15} \end{array} \right] \end{split}$$

$$\mathbf{a} \sim \left[\begin{array}{c} \frac{28}{5} \\ -\frac{112}{15} \end{array} \right] \sim \left[\begin{array}{c} 1 \\ -1\frac{1}{3} \end{array} \right]$$

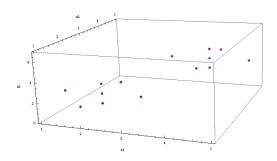
$$y = x - 3$$

Przykład 3 - 3D

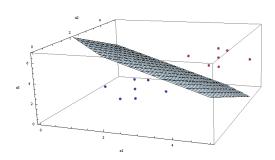

Przykład 3 - 3D

$$\begin{split} \vec{\mathbf{x_1}} &= \left[\begin{array}{c} 2 \\ 2 \\ 2 \end{array} \right] \mathbf{S_1} = \left[\begin{array}{cccc} \frac{1}{3} & 0 & 0 \\ 0 & \frac{1}{3} & 0 \\ 0 & 0 & \frac{1}{3} \end{array} \right] \\ \vec{\mathbf{x_2}} &= \left[\begin{array}{c} 4 \\ 4 \\ 4 \end{array} \right] \mathbf{S_2} = \left[\begin{array}{cccc} \frac{1}{3} & 0 & 0 \\ 0 & \frac{1}{3} & 0 \\ 0 & 0 & \frac{1}{3} \end{array} \right] \\ \mathbf{W} &= \left[\begin{array}{cccc} \frac{1}{3} & 0 & 0 \\ 0 & \frac{1}{3} & 0 \\ 0 & 0 & \frac{1}{3} \end{array} \right] \\ \mathbf{W}^{-1} &= \left[\begin{array}{cccc} 3 & 0 & 0 \\ 0 & 3 & 0 \\ 0 & 0 & 3 \end{array} \right] \end{split}$$

Przykład 3 - 3D

$$\begin{split} \bar{\mathbf{x_1}} &= \left[\begin{array}{c} 2 \\ 2 \\ 2 \\ 2 \end{array} \right] \, \mathbf{S_1} = \left[\begin{array}{ccc} \frac{1}{3} & 0 & 0 \\ 0 & \frac{1}{3} & 0 \\ 0 & 0 & \frac{1}{3} \end{array} \right] \\ \bar{\mathbf{x_2}} &= \left[\begin{array}{c} 4 \\ 4 \\ 4 \\ 4 \end{array} \right] \, \mathbf{S_2} = \left[\begin{array}{cccc} \frac{1}{3} & 0 & 0 \\ 0 & \frac{1}{3} & 0 \\ 0 & 0 & \frac{1}{3} \end{array} \right] \\ \mathbf{W} &= \left[\begin{array}{cccc} \frac{1}{3} & 0 & 0 \\ 0 & \frac{1}{3} & 0 \\ 0 & 0 & \frac{1}{3} \end{array} \right] \\ \mathbf{W}^{-1} &= \left[\begin{array}{cccc} 3 & 0 & 0 \\ 0 & 3 & 0 \\ 0 & 0 & 3 \end{array} \right] \\ \mathbf{W}^{-1} &= \left[\begin{array}{cccc} 3 & 0 & 0 \\ 0 & 3 & 0 \\ 0 & 0 & 3 \end{array} \right] \end{split}$$

$$\mathbf{a} \sim \begin{bmatrix} 6 \\ 6 \\ 6 \end{bmatrix} z = -x - y - 9$$